



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 84/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou ADVOKÁTI Müller § Dikoš, s. r. o., Závodská cesta 3911/24, Žilina, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Igor Müller, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 92/2021 z 20. júla 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 21. novembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 92/2021 z 20. júla 2021 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom. Spolu s ústavnou sťažnosťou sťažovateľka navrhla odložiť vykonateľnosť napadnutého uznesenia podľa § 129 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6 C 1/2012 sa sťažovateľka podanou žalobou

domáhala proti [REDACTED] (ďalej len „žalovaný“) zaplata sumy 25 917,81 eur s príslušenstvom.

3. Okresný súd (v poradí štvrtým) rozsudkom č. k. 6 C 1/2012-1292 z 22. januára 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol žalobu sťažovateľky (I. výrok), zrušil predbežné (teraz neodkladné, pozn.) opatrenie nariadené jeho uznesením z 3. februára 2005 (II. výrok) a rozhodol o trovách konania tak, že žalovanému (III. výrok) a štátu (IV. výrok) priznal proti sťažovateľke nárok na ich náhradu v rozsahu 100 %.

3.1. V odôvodnení uviedol, že pôvodne v spore ako žalobkyňa vystupovala obchodná spoločnosť [REDACTED] (ďalej len „pôvodná žalobkyňa“), ktorá sa žalobou z 23. novembra 1995 domáhala proti žalovanému (a pôvodne aj jeho manželke – žalovanej v 2. rade, proti ktorej bola žaloba právoplatne zamietnutá, pozn.) zaplata sumy predmetnej istiny z titulu zmlúv o pôžičke, pretože žalovaný jej požičané finančné prostriedky ani napriek opakovaným výzvam nevrátil. Svoje tvrdenia o existencii ústnych dohôd o pôžičkách preukazovala viacerými výdavkovými pokladničnými dokladmi. Žalovaný uplatnený nárok, ako aj pravdivosť dotknutých pokladničných dokladov popieral tvrdiac, že finančné prostriedky neboli poskytnuté jemu ako fyzickej osobe, ale išlo o vklady v prospech obchodnej spoločnosti [REDACTED], ktorej bol žalovaný jediným zakladateľom a konateľom. V priebehu konania došlo k zmene účastníka na strane žalobcu, ktorým sa stala sťažovateľka, ktorá vymáhanú pohľadávku nadobudla na základe zmluvy o postúpení pohľadávok z 1. októbra 1998. Okresný súd, posudzujúc vec podľa § 524 ods. 1, 2 a § 657 Občianskeho zákonníka, považoval v danom prípade za podstatné unesenie dôkazného bremena sťažovateľkou, pokiaľ ide o preukázanie uzavretia jednotlivých zmlúv o pôžičke, na podklade ktorých mal žalovanému vzniknúť záväzok vrátiť pôvodnej žalobkyňi sumu 25 917,81 eur (780 800 Sk). Skutkové tvrdenia týkajúce sa uzavretia zmlúv boli totiž medzi stranami sporné. Na základe vykonaného dokazovania dospel okresný súd k záveru, že sťažovateľka svoje tvrdenia o právnom dôvode vzniku žalovaného záväzku nepreukázala, preto jej žalobu ako nedôvodnú zamietol. V zmysle § 335 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zrušil neodkladné (predbežné) opatrenie, ktorým bolo žalovanému uložené zdržať sa prevodu tam bližšie špecifikovaných nehnuteľností a ich zaťaženia právom v prospech tretej osoby. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že plne úspešnému žalovanému priznal nárok na ich náhradu proti sťažovateľke.

4. O odvolaní sťažovateľky rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 8 Co 150/2019-450 z 26. júna 2020 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP a žalovanému priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4.1. Skonštatoval dostatočne zistený skutkový stav a z neho vyvedené správne právne závery okresného súdu. K odvolacej námietke sťažovateľky týkajúcej sa nesprávne zisteného skutkového stavu uviedol, že okresný súd v súlade s § 191 CSP hodnotil predložené výdavkové pokladničné doklady v spojení s ďalšími listinnými dôkazmi, pričom dospel k správneému záveru, že pravdivosť skutkových tvrdení sťažovateľky (a predtým pôvodnej žalobkyne) o uzavretí spornej zmluvy o pôžičke spochybňuje najmä notárska zápisnica spísaná notárkou [REDACTED] č. N55/95 z 10. apríla 1995, v ktorej bolo deklarované, že pôvodná žalobkyňa poskytla obchodnej spoločnosti [REDACTED], k rukám jej jediného zakladateľa – žalovaného 25. februára 1994 pôžičku v sume 12 905,80 eur (388 800 Sk) na zloženie dražobnej zábezpeky s odkazom na pokladničný doklad P1.

Obsah predmetnej notárskej zápisnice korešpondoval s oznámením obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], z 11. apríla 1995, ktorým táto oznámila obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], prevzatie pohľadávky od pôvodnej žalobkyne (obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ]) v sume 12 905,80 eur (388 800 Sk). Tieto skutočnosti boli potvrdené aj výsluchom [REDAKOVANÉ] v trestnom konaní. Uvedeným preto bolo spochybnené tvrdenie sťažovateľky, že pôvodná žalobkyňa uzavrela so žalovaným ako s fyzickou osobou zmluvu o pôžičke, na základe ktorej mu poskytla predmetné finančné prostriedky. K týmto okolnostiam sa pritom sťažovateľka v odvolaní nevyjadřila. Odvolací súd konštatoval logické vyhodnotenie aj ďalšieho dôkazu – výsluchu svedka [REDAKOVANÉ], ktorý v predmetnom spore zmenil svoju výpoveď v porovnaní s tým, ako vypovedal v trestnom konaní. Hodnotenie všetkých dôkazov okresným súdom bolo podľa názoru odvolacieho súdu uskutočnené v súlade s princípmi formálnej logiky a jeho závery preto neboli svojvoľné. Ako nedôvodnú odvolací súd vyhodnotil aj odvolaciu námietku nesprávneho právneho posúdenia veci. Aplikáciu § 257 CSP pri rozhodovaní o trovách konania nepovažoval v danom prípade za opodstatnenú, pretože v danom prípade nešlo o takú výnimočnú situáciu, na základe ktorej by bolo možné ustáliť, že priznanie nároku na náhradu trov konania žalovanému by bolo vo vzťahu k sťažovateľke nespravodlivé.

5. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. f) CSP.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol podľa § 447 písm. c) CSP pre jeho neprípustnosť, pretože namietanú vadu zmätočnosti v posudzovanej veci nezistil. Rozsudok odvolacieho súdu považoval za dostatočne odôvodnený, reagujúci na všetky podstatné námietky sťažovateľky a predvídateľný. Zdôraznil, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení ani prostriedkom určeným na prehodnotenie dokazovania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. V ústavnej sťažnosti nasmerovanej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľka namieta jeho nedostatočné odôvodnenie, ktoré podľa jej názoru žiadnym spôsobom nereflektuje na jej dovolaciu argumentáciu týkajúcu sa svojvoľného hodnotenia dôkazov. Uvádza, že sudy nižšej inštancie sa už pri rozhodovaní o jej procesnom nástupníctve zaoberali zmluvou o postúpení pohľadávok, pričom dospeli k záveru o jej platnosti, čo je možné konštatovať len v prípade postúpenia existujúcej pohľadávky. Tvrdí, že najvyšší súd nezohľadnil osobitosť konkrétnej veci, ale iba všeobecne citoval zo svojich predošlých rozhodnutí a rozhodnutí ústavného súdu, čo sťažovateľke znemožňuje zistiť, na základe čoho dospel k vyslovenému právnenému záveru, že vadu zmätočnosti namieta nedôvodne. Napadnuté uznesenie preto sťažovateľka označuje za arbitrárne a zjavne neodôvodnené. Za nespravodlivé považuje aj rozhodnutie konajúcich súdov o nároku na náhradu trov konania, keďže je presvedčená, že v danom prípade boli jednoznačne dané dôvody hodné osobitného zreteľa odôvodňujúce aplikáciu § 257 CSP, a teda nepriznanie nároku na náhradu žalovanému ani štátu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namiatané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo ako neprípustné odmietnuté dovolanie sťažovateľky.

9. Ústavný súd si uvedomuje úlohu najvyššieho súdu v civilnom procese, ktorý rozhoduje ako dovolací súd v už právoplatne skončenom spore. Rešpektuje aj jeho vlastnú diskreciu vo vzťahu k posudzovaniu prípustnosti a dôvodnosti dovolania, čo však nevyklučuje, aby ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti následne preskúmal, či právomoc najvyššieho súdu bola realizovaná ústavne konformným spôsobom.

10. V danom prípade je preto úlohou ústavného súdu posúdiť, či právne závery, na základe ktorých najvyšší súd dovolanie sťažovateľky odmietol, boli výsledkom ústavne udržateľnej aplikácie noriem procesného práva v súlade s označenými článkami ústavy a dohovoru. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom jeho kontroly iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

11. Celá argumentačná línia sťažovateľky sa zameriava na tvrdenie o arbitrárnosti napadnutého uznesenia z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia nereflektujúceho na jej zásadné dovolacie námietky týkajúce sa svojvoľného hodnotenia vykonaných dôkazov a nesprávne zisteného skutkového stavu.

12. Vo vzťahu k hodnoteniu dôkazov je potrebné uviesť, že súdy sa pri hodnotení dôkazov riadia zásadou voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 a § 191 CSP). Táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Tento jeho postup však musí byť v istom zmysle objektivizovaný konceptom takého hodnotenia dôkazov, ktoré obstojí z hľadiska jeho prípadného rozporu so zákazom arbitrárnej jurisdikčnej ľubovôle (pozri *Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol.*, *Civilný sporový poriadok. Komentár.* Praha : C. H. Beck, 2016. s. 729). Rozhodnutie tak musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu a musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Pokiaľ bude záver, ktorý súd na základe vykonaného dôkazu prijme, v príkrom rozpore s možným a logicky prípustným záverom vykonaného dokazovania, ide o arbitrárne hodnotenie dôkazov. Aj podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu arbitrárnosť môže spočívať v takom hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich pri žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú prijateľné skutkové závery (I. ÚS 51/2020). To však s ohľadom na ďalej uvedené nebol prípad sťažovateľky.

13. Pre posúdenie opodstatnenosti sťažnostnej argumentácie sa ústavný súd oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia dovolacieho súdu, ako aj s podaným dovolaním, ktoré sťažovateľka pripojila k svojej ústavnej sťažnosti.

14. Z dôvodov napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd sa po poskytnutí určitých teoretických a všeobecných úvah o podstate práva na spravodlivý súdny proces nestotožnil

s námietkou nedostatočného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, pretože krajský súd reagoval na všetky podstatné argumenty. Podľa názoru najvyššieho súdu oba konajúce súdy popísali obsah podstatných skutkových tvrdení sporových strán, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, pričom pri hodnotení skutkových zistení neopomenuli vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností. Dovolací súd zhrnul, že na základe vykonaného dokazovania prijal odvolací súd identický záver ako súd prvej inštancie, že sťažovateľke sa v konaní nepodarilo preukázať existenciu zmlúv o pôžičkách uzavretých medzi pôvodnou žalobkyňou a žalovaným ako fyzickou osobou. Podľa najvyššieho súdu bola krajským súdom riadne zodpovedaná aj odvolacia námietka týkajúca sa aplikácie § 257 CSP, ktorej sa sťažovateľka dožadovala (bod 16 napadnutého uznesenia).

15. Z rozhodnutí pripojených k ústavnej sťažnosti je zrejmé, že dôvod zamietnutia žaloby sťažovateľky tkvie v neunesení dôkazného bremena, ktoré ju zaťažovalo, a nepreukázaní uzavretia (ústnych) zmlúv o pôžičkách medzi jej právnou predchodkyňou a žalovaným ako fyzickou osobou. Okresný súd dospel k záveru, s ktorým sa krajský súd v celom rozsahu stotožnil, že v kontexte všetkých vykonaných dôkazov (predložených výdavkových pokladničných dokladov, notárskej zápisnice, výsluchov svedkov) vyhodnotených jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach boli spochybnené skutkové tvrdenia sťažovateľky, že na základe zmlúv o pôžičkách pôvodná žalobkyňa poskytla žalovanému finančné prostriedky, ktoré sa jej zaviazal vrátiť. Konajúce súdy súčasne logicky vysvetlili dôvody zníženia vierohodnosti niektorých dôkazov (výsluchov svedkov [REDACTED]).

16. Hoci možno prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľky o určitej strohosti dôvodov napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, je potrebné uviesť, že dovolacie námietky je v danom prípade možné považovať len za určitú kritiku či nesúhlas s hodnotením vykonaných dôkazov okresným súdom a odvolacím súdom. Sťažovateľka pritom ani v ústavnej sťažnosti neuvádza také zjavné rozpory, protirečenia, úvahy a závery v rozpore s prirodzenou logikou a pod., ktoré by vnášali relevantné pochybnosti ústavnoprávneho charakteru do procesu hodnotenia predmetných dôkazov, ale svojou sťažnostnou argumentáciou len predostiera vlastnú predstavu o tom, ako mali byť vykonané dôkazy vyhodnotené a aké závery z nich mali vo veci konajúce súdy vyvodit'. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov ani domáhať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Pokiaľ všeobecné súdy ústavné garancie obsiahnuté najmä v čl. 46 až čl. 50 ústavy rešpektujú, ústavný súd nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenie dôkazov realizované všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (II. ÚS 593/2011, III. ÚS 230/2012, III. ÚS 373/2015). Ústavný súd tiež dodáva, že záver súdu o (väčšej) hodnovernosti niektorého z dôkazov, resp. niektorej výpovede, ktorý v prejednávanom prípade primerane vysvetlí, je prirodzeným výsledkom procesu voľného hodnotenia dôkazov a sám osebe neindikuje možnosť vysloviť porušenie označených práv len z dôvodu, že sťažovateľ sa domnieva, že niektoré dôkazy mali byť hodnotené rozdielne (I. ÚS 275/2019). S ohľadom na obsah dovolacej argumentácie preto ústavný súd považuje záver najvyššieho súdu o nemožnosti považovať namietané skutočnosti za vadu zmätočnosti za ústavne akceptovateľný a nevidí dôvod na zásah do uvedeného postoja najvyššieho súdu.

17. Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil žiadny dôvod, pre ktorý by mohla vzniknúť pochybnosť o ústavnej konformite napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku tohto uznesenia).

18. Pozornosti ústavného súdu súčasne neuniklo, že v plnej moci z 26. októbra 2022, predloženej ústavnému súdu spolu s ústavnou sťažnosťou, sťažovateľka splnomocnila svojho právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom vo veci podania ústavnej sťažnosti proti rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu napriek tomu, že ústavnou sťažnosťou atakuje len napadnuté uznesenie najvyššieho súdu. S prihliadnutím na výsledok konania však ústavný súd nepristúpil k výzve na odstránenie predmetného nedostatku, keďže ani jeho prípadné odstránenie by už nemohlo viesť k inému rozhodnutiu o tejto ústavnej sťažnosti, než je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

III.3. K návrhu na odklad vykonateľnosti:

19. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z dôvodu, že naň môže nadväzovať rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania, ktoré by neprimeraným spôsobom zasiahlo do jej majetkovej sféry. Podľa sťažovateľky je totiž spravodlivým také rozhodnutie, ktorým by nebol priznaný nárok na náhradu trov konania ani jednej zo sporových strán a taktiež ani štátu.

20. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

21. Ústavný súd predmetnému návrhu sťažovateľky na odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia), keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu z dôvodov, ktoré ústavný súd už bližšie ozrejmil v tomto uznesení. Zo systematického výkladu právnej úpravy tohto inštitútu predbežnej, resp. dočasnej ochrany totiž vyplýva (§ 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pozn.), že pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie.

22. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu